

Uredništvo:
Schillerjeva cesta št. 3,
dvoršču, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

List izhaja vsak dan razun ne-
delj in praznikov ob 4. uri
popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri
dopoldne.

Nefrankirani dopisi se ne
sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uva-
žujejo.

NARODNI

DNEVNIK

Upravništvo:
Schillerjeva cesta št. 3.
Naročnina znaša za avstro-
ogorske dežele:
celoletno . . . K 25.—
polletno . . . K 12.50
četrtno . . . K 6.30
mesečno . . . K 2.10
Za **Nemčijo:**
celoletno . . . K 28.—
za vse druge de-
žele i. Ameriko K 30.—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za **oglas (inserate)** se
plačuje od četrstopne
petit vrste po 12 h, za
večkratni natis primeren
popust.
Posamezna šte. stane 10 h.

Št. 274.

Telefonska številka 65.

Celje, v četrtek, 1. decembra 1910.

Čekovni račun 48.817.

Leto II.

Profesor Ivan Krušič.

Bilo je v času, ko se je zvedelo tudi na Slo-
venskem po gimnazijah nekaj o Darwinovih na-
ravoslovnih naukih, ko je ta ali oni kaj čital o
tem, da so oblike vseh bitij, torej tudi človeka,
rezultat počasnega nastanka iz elementarnih za-
četkov, da pa ni goneča v tem razvoju kaka smo-
trenja moč, ki bi ustvarila oblike življenja, ampak
da je to storil boj za obstanek, neprestan izbor
močnejšega. Ta boj je stvarjal v neštetem času
brez vse smotrene misli bitja, kakor jih zdaj na-
hajamo na zemlji. Tedaj, ko so mladi ljudje segali
po teh novih naravoslovnih naukih in jih tudi
imeli v mislih, ko smo razmišljevali o nastanku
človeka in začeli dvomiti o resničnosti tega, kar
se nam je predavalo o nastanku človeka kot več-
no in absolutno resnico, tedaj je bil v Celju na
gimnaziji naš učitelj verouka Ivan Krušič, kate-
rega ste one dni položili k večnemu počitku.

Krušič je bil tedaj še mlad mož. Bil je ljub
prijatelj učeče se mladine, bil je nje dober vzgoji-
telj. Tedaj smo imeli tri učitelje duhovnike. Jeden
teh je bil menih — premonstratenzar. Od tega se
nobeden nič ni naučil; drugi je bil posveten duhov-
nik, učitelj matematike in vseh naravoslovnih
naukov. Huber mu je bilo ime; bil je strah vsem
učencem, ali menda najbolj učen profesor na gim-
naziji, dasi je tedaj tudi podučeval dr. Lindner, ki
je pozneje postal profesor na češki univerzi in
spisal za srednje šole knjigo o logiki in psihologiji.
Huber je bil moderni naravoslovec; včasih mu je
ušla kaka beseda o novejšem nauku o razvoju bi-
tij. Krušič je o tem vedel, a ni klical ognja in žvepla
iz nges, kakor bi bil to storil marsikateri in po-
sebnost sedanji slov. kat. duhovniki. — Škoda, da je
bil Huber odjuden in preoster v šoli; ta bi nas vo-
dil, kamor bi hotel, ker smo čutili, da mož dosti
ve in kaj novega, kar pobija stare nauke. Dokler
se bo učila mladež, bo vedno pripravljena, da staro
pobija in stremi za novim. Saj že prinaša seboj na
svet razpoloženje, da spoznava to, kar se ravno
razvija in to je vedno kaj drugega. Razvoj življenja
ne miruje, z zrakom diha mladi človek novotarije
v sebe. Tudi v najhujši reakciji ne neha mladina
z razvojem. Tedaj, v letih 1862—1870 je v avstr.
državnem življenju bilo nekaj očitnega boja proti
feudalni dobi; liberalizem, izhajajoč iz probujenega
kapitalističnega gospodarstva, je iskal nadvlade
tudi v državnih vladah in avstr. Nemci so vodili
svoje boje proti hijerarhiji kat. cerkve — kot re-
prezentantini feudalne dobe. Imeli smo Slovenci na
slov. Štajerskem tedaj, posebno pa mestni in trški
otroci povsem nemško vzgojo. Čitali smo v nem-
ških knjigah o tlačenstvu srednjega veka, o grdo-
bijah poznejšega srednjega veka, ko je feudalec
najhujše izkoriščal tlačane. Naravno, da smo bili
liberalci in smo stikali po knjigah, ki bi nam raz-
jasnjevale zgodovino prejšnjih časov nekoliko dru-
gače kakor kak Gindely. Zdelo se nam je, da je
zgodovina kaj drugega, nego popis vladanja vla-
darjev, njihovih pobojev in pobed; že tedaj je kak
mlajši zgodovinar naglašal, da je zgodovina nauk
o razvoju ljudi, ko udeležujejo svoje socijalno bi-
stvo in svoje gospodarstvo. Seveda smo segali po

nemški literaturi in posebno po njenih klasikih;
Lessing, Schiller, Heine, Börne so bili naši učitelji,
Schiller pa učenik-voditelj; Goethe nam je bil manj
razumljiv. V Schillerju pa je bilo vse, kar se tudi
naše stoletje ogreva. Naš profesor verouka je imel
mej nami zaradi tega težavnejše stališče; kot kat.
duhovnik je moral občutiti, da naše čtivo in ideje,
ki smo jih črpali iz njega, niso baš prijazne kat. du-
hovništvu. Prof. Krušič je bil tudi vodja malega
semenišča Maksimiljanum Viktorinuma v Celju.
Imel je prehranjevati kakih 50 fantov in jih nadzi-
rati. Kakor je ukazal tista leta tedanji lavantinski
škof dr. Stepischnigg, je imel nalogo, iz teh seme-
niščnikov pripravljati bodoče bogoslovce. Mej se-
meniščniki so bili najboljši učenci na gimnaziji, ve-
činoma kmečki sinovi. S temi se ni prav lahko iz-
hajalo, ako se jih je hotelo odvrčati od novodob-
nega naravoslovnega nauka ali od kultiviranja
nemških klasikov. Bil se je boj naravoslovnih nau-
kov proti vsem starejšim disciplinam in tudi proti
bogoslovju. Nemška literatura je zmagovala nad
pojmovanjem preteklosti tudi na Slovenskem. Naš
semeniški prefekt je imel težavno delo, da nas va-
ruje pred »strupom« teh naukov, kar je seveda
bila njegova dolžnost kot katoliškega duhovnika
in vzgojitelja bodočih kat. bogoslovcev. Bil je pa
pameten vzgojitelj; kaj je hotel s strogostjo pose-
gati med nas, da bi še bolj razkuril, kar je plamtelo
v naših srcih! Konfisciral nam je knjige, ki mu niso
bile všeč ter jih vračal lastnikom; mi smo si jih pa
zopet izposojevali in ko je šel mož spat, se je začela
debata o prepovedanih temah. Denuncijantov ni-
smo imeli v naši mali družbi, — joj mu, ko bi bil
kateri, — in tako smo lepo izhajali z našim prefek-
tom in tudi učiteljem verouka na gimnaziji. Imeli
smo ga radi in čeprav je marsikateri že v gimna-
ziji postal ves drugačen glede verstva, ga ni dražil
v šoli z vprašanji in dvomi o dogmah. Zgodovino
kat. cerkve smo se pa pilili brez vse kritike, da je
imel mož na katedru z našim znanjem cerkvene
zgodovine veliko veselje; še pri maturi je paradi-
ral z njim. Kdor je bil semeniščnik v teh časih, ta
ima nekaj lepih mladostnih spominov iz bivanja
v semenišču. Tedaj se je zbuja naša narodna za-
vest in semeniščniki so hodili v tem oziru pred
druzimi. Bili smo ubogih starišev, slabo oblečeni
in obuti, ali bujno življenje je bilo v nas, ki se tudi
ni dalo zadušiti v oziru narodnostnega čustvova-
nja, dasi smo imeli po večjem Nemce za profesorje,
ki so se zavedali, da so učeniki tujega naroda,
katerim je bila po drž. vodstvu dana tudi naloga,
ponemčiti, kar je prihajalo iz slov. kmetije. Rav-
natelj Premru, sicer ljubeznjiv človek, je rad po-
tegnil z nemškim učiteljskim zborom, ali v kritič-
nih urah se je spominjal, da je bil doma v Vrhpolju
nad Vipavo in uvaževal je mnenje Krušiča, dr.
Lindnerja ter Huberja. Slednji je bil Nemec, ali v
konferencah se je kazalo njegovo zlato srce, ki ni
dopuščalo, da bi se nas preganjalo zaradi prestop-
kov disciplinarnega reda, ako smo se udeleževali
včasih tihotapno narodnih vesellic in narodnih po-
litičnih izjav.

V času taborov smo bili gimnazijci, bili smo
za svojo narodnost navdušeni fanti, ali živeli smo

vendar z Nemci, ki so prišli iz nemških krajev, ali
z rojaki, ki so se štelili Nemce, v najlepši kolegal-
nosti in solidarnosti. Kdor je mogel, je dal zadnji
vinar ubozemu kolegu, da si je kupil kruha ali to-
baka. Denuncijanta ni bilo med nami in krožilo je
Renanovo in Straussovo »Življenje Krista« med
nami. Te knjige so bile od cerkve proklete, in imeli
smo par kolegov, ki so se že v gimnaziji namenili
za bogoslovne nauke.

In to lepo medsebojno življenje je veselilo
našega prefekta. Mož je sovražil denuncijantstvo,
bil je prijatelj odkritosrčnosti in resnicoljubnosti
pri mladih ljudeh. Samo enkrat bi rad videl, ako
bi bili lagali. Prišel je od škofa dr. Stepischnigga
ukaz, da nas semeniščnike iz gorenjih razredov
vpraša, kdo bo šel v bogoslovje. Povedal je pa
prej, da bo isti, ki izjavi, da ne bo šel, moral zapu-
stiti semenišče. V tedanjem semenišču je bila do-
bra hrana in Krušič prefekt; živelo se je v njem
ljubo in lepo. Možu bi bilo v tem kritičnem času
ljubo, da bi ne bili odkritosrčni, ni rad reveža od-
slavljal. Nekaj se jih je oglasilo, da ne bodo šli v
lemenat in naš prefekt je moral ubogati. Dasi ne-
rad, je pohvalil odkritosrčneže zaradi njihove od-
kritosrčnosti; dostavil pa je, da naj le pride, če
bode kdo lačen, v semeniški refektorij ali kuhinjo.
Možu škofov ukaz ni bil po godu. Bil je dober pri-
jatelj slov. ljudstva, kateremu je želel dobrih de-
lavcev tudi v posvetnih zvanjih in spoznaval je,
da narod ne bo uspeval, ako njegovi meščanski
sloji težijo za potujčenjem sebe in kmeta. On je v
semenišču videl vzgojevališče revnih gimnazijcev
za razne kariere in se po tem ravnal. O marsika-
terem je vedel, da se je že v gimnaziji zgubil kat.
cerkvi, ali ni ga sovražil, ni ga preganjal. V spove-
di ga je goreče prosil, naj se še vrne nazaj v na-
ročje cerkve. To je bilo vse, kar je mož storil.
Dal pa je pri prvi priliki tudi takemu fantu, ako je
bil lačen, kos kruha, ali tudi kaj boljšega.

Zaradi te poteze v njegovem značaju (to je
imel tudi dekan Žuža v Laškem in celjski opat
Vodušek) je Ivan Krušič ostal vsem svojim mnogo-
brojnim učencem v najlepšem spominu. Glas o
njegovi smrti je gotovo vzbudil vsem ljub spomin
na tega dobrega prijatelja mladine, ki nas ni sma-
tral za svoje podložnike, ampak za mlajše tova-
riše, katerim ima starejši in bolj izobraženi biti do-
ber vodnik ven v življenje.

Več učiteljev verouka na gimnazijah sem opa-
zoval tekom svojega življenja. Ramorja — Krušiča
— nisem našel. Tudi Ramor, Krušičev prednik, je
bil tak. Krušič je smatral za nevravno, stikati tiho-
tapno za obnašanjem učencev, njemu niso smele
tercijalke poročati o vedenju fantov, on ni podajal
kosa kruha revežu s pogojem, da stopi v kak ter-
cijalski red, ali zmoli kako število očenašev, ali
da postane bogoslovec. Prof. Krušič je umrl z do-
bro zavestjo, da ni vzgajal hinavcev; če je kateri
njegovih učencev to postal, je postal pozneje v boju
za boljši kos kruha.

V naši sedanji Avstriji je postal kat. duhovnik
kot učitelj verouka v srednjih šolah neka posebna
oseba, kar prej ni bil. On ima paziti na vedenje
učencev v šoli in izven nje, kar je prav. Večina teh

LISTEK.

Tast Kondelik in zet Vejvara.

24

Češki spisal Ignát Herrmann. — Poslovenil Stanko
Svetina.

X. Slabo znamenje.

Ostanek božičnih praznikov je minil v obeh
rodbinah, pri Kondelikovih in pri Vejvarovih mirno
in tiho. Po skrbah in pripravljanju, ki je trajalo dol-
go dni, da, tedne pred prazniki, je nastal gotov od-
počinek. Topot se je zdelo gospej Kondelikovi pr-
vič, da je teh praznikov nekako veliko in da niso
tako veseli, kakor so bili drugače. In ravno le-
tošnjih se je tako veselila, že davno pred Pepičino
svatbo — toliko veselja in toliko vsakovrstnega
rodbinskega zaupanja in prijazne toplote si je od
njih obljubljala. In ko so prazniki minili, se ji je
zdelo, da so ji ostali nekaj dolžni. Niti Sveti večer
ni bil tako radosten kakor drugače, vkljub vsi po-
vodnji vzajemnih darov. Od vsega tega je ostala
v gospej Kondelikovi nenavadna utrujenost in
čudna tesnoba. Da, v nekaterih trenutkih se je po-
lastila gospej Kondelikove tudi bridka nejevolja,

nekaj, kar jo je skoraj ščuvalo, in to posebno v tre-
notkih, ko se je mojster tako glasno in veselo sme-
jal. Ta brezskrbni smeh je nekako dražil gospo
Kondelikovo.

Po takem izbruhu veselja (gospej Kondelikovi
se je zdelo, da popolnoma neopravičenega veselja)
je skoro nehoti počival njen pogled na njem —
in mojstrov smeh je običal, prenehal.

»Kako pa me gledaš, mati?« je vprašal moj-
ster! »Tako nekako čudno — kaj pa mi hočeš?«

Tu se je gospa Kondelikova zavedla in je rekla
z najneodolnejšim obrazom:

»Ne, stari, nič. Samo gledam te, ko se tako
smeješ...«

»Ali se ne smem smejati, mati?« je vprašal
mojster.

»Le smej se, stari«, je odgovorila gospa. »Sa-
mo zdelo se mi je, da ni bilo prav nič vzroka k
smehu.«

Po takem odgovoru je mojster Kondelik mol-
čal nekaj časa, poslušal naprej Vejvaro ali Pepico
in bilo mu je, kakor da bi pogled njegove žene še
vedno počival na njem. Ni si mogel pomagati, te-
da zdelo se mu je, da se razprostira pod tam za-
grinjalom malomarnosti njegove žene še drug po-
gled, toda če bi si bil lomil glavo kakorkoli, skozi
to zagrinjalo ni mogel prodreti. Samo čutil je, ka-

kor da iz njega prihaja nekaj svarljivega. Kaj pa
je naši materi? si je mislil.

Ako je bila pri tem tetica Urbanova — in ob
teh praznikih je bila teta Katinka skoro cele dneve
pri Kondelikovih ali pri Vejvarovih — je vedno bi-
strila sluh in čeprav se navidezno ni brigala za no-
beno stvar, je vendar postrani in vprašujoče gle-
dala mojstra in gospo Kondelikovo. Njej niso šle iz
glave Betine besede, ki jih je spregovorila na sveti
večer tam v zadnji sobi in tresla se je kakor žolca,
da bi se ji vendar enkrat odgrnila domnevana taj-
nost. Kaj se je tu prigodilo? Kdaj počti?

Sicer se je teta Katinka zelo trudila, da bi kar
najbolj pogosto dobila gospo Kondelikovo samo,
med štirimi očmi, in je zapletala govor in je sku-
šala izvabiti iz gospe Beti tajnost. Toda bodisi, da
gospa Kondelikova teh poskusov ni opazila, bodisi,
da jih je spoznala in da se je ravno zaradi tega va-
rovala — teti Katinki se ni posrečilo o celih praz-
nikih, da bi odgrnila zaveso, ki je zagrinjala hrepe-
nečo, pekočo tajnost gospe svakinje. Jezila jo je,
da, skoro razžalila nezaupljivost gospe Kondeli-
kove. Kdo pa je iz cele rodbine poklican, da bi bil
njen zaupnik, če ne ona? Saj so stvari, katerih ne
more žena zaupati niti možu, niti hčeri, niti zetu
— in potem ostane še samo ona, Katinka!

Mlada, Vejvara in Pepica sta gledala drug

učiteljev novejši dobe si pa tudi lasti pravico, da nadzoruje vedenje kolegov-učiteljev v vsem življenju in v tem jih potrjuje naučna višja oblast. V Avstriji si domišljujejo nekateri ljudje, da bo kat. duhovnik rešil državo pred zunanjimi sovražniki in zatrl vse stremljenje narodnih mas, ki hočejo priti do merodajne besede.

Spominjam se časov, v katerih tega ni bilo pri nas in naš prof. Krušič, ki se ni oziral po zasebnem življenju in mišljenju svojih kolegov, je bil vzlic prodiranja liberalizma tudi v naravoslovnih naukih visoko čislán od svojih kolegov, kar se ne more reči o marsikaterem sedanjem profesorju veronauka na naših srednjih šolah. Tako je bil rajni prof. Krušič tudi v tem oziru mož. Ljub mu spomin!

Dr. Slanc.

Politična kronika.

IZ PARLAMENTA.

(Včerajšnja seja. — Proračunski odsek. — Jugoslovanske vseučiliške zahteve. — Iz »Slovenskega kluba«. — Iz »Saveza južnih Slavena«. — Državno-zborski poslovnik.)

V včerajšnji seji se je nadaljevala, a še ne končala debata o draginji mesa. Prvi je govoril kršč. socijalec vitez Pantz v ostrem tonu proti agrarcem in njihovi carinski politiki. Prišlo je do konfliktov med njim in agrarci. Grajal je, da agrarna postava, ki je bila sklenjena v štaj. dež. zboru leta 1909. in je tudi že sankcionirana, še do danes ni izvedena, niti — objavljena. Zahteva varstvo kmetijstva pri določevanju tarifov na železnica. Govorili so dalje še soc. dem. Aust. kršč. soc. Steiner, soc. dem. David. Govorniki izrabljajo draginjsko debato k dolgovoznim, za nikogar zanimivim razlaganjem več ali manj osebnih nazorov o tem tako važnem vprašanju. In tako se dogaja, da je sejnica od časa do časa skoraj prazna in da je zanimanje za celo draginjsko vprašanje navidez v zbornici popolnoma izginilo. Le kadar govori minister, ali kak odličen strankar, se klopi v sejnici zopet napolnijo. V zbornici je namreč bilo včeraj zbranih razmeroma mnogo poslancev. Saj se je pričakovalo, da se bo že včeraj glasovalo o predlogu draginjskega odseka radi uvoza argentinskega mesa. Toda, akoravno se je včeraj zborovanje nadaljevalo do pol 10. zvečer, se debata ni mogla končati in danes bodo govorili najmanj še generalni govorniki. — Agrarci razvijajo silno agitacijo proti predlogu draginjskega odseka zaradi uvoza argentinskega mesa, toda skoraj gotovo je, da bo ta predlog prodrl. Pač pa bo propadel socijalno-demokratski minoritetni votum, naj se dovoli za uvoz argentinskega mesa neomejen čas. — Obširno je včeraj zopet polemiziral trgovinski minister Weisskirchner zlasti z izvajanjem poslanca dr. Lecherja in branil nazore vlade, da je glede uvoza argentinskega mesa treba sporazuma med avstrijsko in ogrsko vlado. Pozornost pa je vzbujala zlasti njegova trditev, da si je avstrijsko trgovinsko ministrstvo soglasje ogrske vlade za uvoz argentinskega mesa že pridobilo in da se je ogrski trgovinski minister Hieronimy, ki je tozadevno trdil ravno nasprotno, motil. Agrarno stališče je izmed slovenskih klerikalnih poslancev zastopal poslanec Roškar. Za interese mestnega prebivalstva se je posebno toplo zavzemal poslanec dr. Kramár, ki je agrarce svaril, da naj že itak napete strune nikar še bolj ne napenja, da ne počí. Za dr. Kramárem so govorili še posl. Damm, Moraczewski, David in Weidenhofer, na kar je bila debata ob pol 10. prekinjena. Nadaljuje se danes ob pol 11. dopoldne. — Ministerski predsednik baron Bienenrth in zbornični predsednik Pattai sta imela tekom včerajšnjega dne pogajanja z voditelji strank, zlasti pa s slovenskimi in laškimi glede postopanja v proračunskem odseku. Proračunski odsek bode sklican najbrž še le v torek ali sredo prihodnjega tedna k seji. V tej seji se bo volilo najprvo načelnika. Kakor znano, kandidirajo Nemci za to mesto zopet barona Chiarija. Na to

se bo nadaljevala v proračunskem odseku debata glede italijanskega fakultetnega vprašanja, ki je bila v juliju prekinjena. Debata pa se bo nadaljevala le do prehoda v specialno debato. Nato naj bi se pričel obravnavati proračunski provizorij. Italijanski poslanci so odločno proti takemu programu in zahtevajo, naj generalni debati o italijanskem fakultetnem vprašanju neposredno sledi tudi specialna debata, ali pa naj se jim da vsaj garancije, da bo italijansko fakultetno vprašanje tekom decembra že rešeno. Tozadevna pogajanja se danes nadaljujejo. Vlada išče kompromisnih potov. — Jugoslovanski visokošolski odsek je imel snoči ob 6. številno obiskano sejo, v kateri so se obravnavala taktična vprašanja glede postopanja v proračunskem odseku. Vprašanje jugoslovanske vseučiliške zahteve se je preložilo na poznejši čas. Kakor se vidi, so imela prizadevanja jugoslovanskih poslancev, ki so zahtevali, naj se vendar enkrat stori definitivni sklep, kakšne korake naj se podvzame, vsaj delni uspeh. Debata o jugoslovanskem vseučiliškem vprašanju se je sicer preložila na nedoločen čas, toda situacija se je izpremenila vsaj v tem oziru, da je sedaj možna glede vseučiliškega vprašanja nekaka medsebojna kontrola in medsebojno nadaljevanje tozadevnega dela. — »Slovenski klub« se je včeraj nanovo konstituiral. Načelnik je dr. Šusteršič, namestniki so dr. Dulibič, dr. Korošec in Povše. Poleg teh treh so poslani v parlamentarno komisijo še Ivanišević, dr. Krek, dr. Gregorčič in Grafenauer. — Kakor poroča »Slovenec« iz Dunaja, je »S. k.« izdal komunike, v katerem pravi, da je poročilo, češ da je obstrukcija Slovencev v proračunskem odseku v zvezi s spletkami poslancu Hribarja, popolnoma neresnično. (Tako so torej »Slovenca« njegovi pristaši udarili po zobeh!) »Dajle poroča »Slovenec«, da so v »S. k.« vstopivši 4 Hrvati se za svoje posebne krajevne zadeve v okviru »S. k.« konstituirali kot »Hrvatski klub«, katerega načelnik je dr. Dulibič, podnačelnik Ivanišević. »Slov. Narod« pripominja, da so dalmatinski klerikalci v pravem pomenu besede Šusteršičevi ujetniki. Klerikalna ljubljanska »Zadružna Zveza« je namreč nekaj milijonov slovenskega kmečkega denarja vrgla v klerikalne zadružne organizacije v Dalmaciji. Za temi milijoni joka »Zadružna zveza« že dije časa, saj si je na jasnem, da velik del tega denarja ne bo nikoli več videla, da je velik del tega denarja izgubljen. Dalmatinske klerikalne organizacije bi po vrsti bankerotirale, če bi Zadružna zveza zahtevala svoj denar nazaj in s temi zadrugami bi propadel ves klerikalizem in bi tudi Dulibič in Ivanišević in Prodan in Perič odleteli iz javnosti in morda prišli še v kako nesrečo. V tej denarni odvisnosti dalmatinskih klerikalcev od ljubljanske Zadružne zveze tiči pravi vzrok, da je omenjena četvorica dezertirala iz tabora hrvaških poslancev in šla v Šusteršičevo službo. Malo drag pa je ta špas za — slovenskega kmeta, ki svojega v Dalmaciji pri rednih posojilnicah naloženega denarja ne bo nikoli več videl. — Vest, da je dr. Smodlaka hospitant »Sav. juž. Slavena«, ne odgovarja resnici. Dr. Smodlaka se je sicer priglasi kot hospitanta, toda vsled dejstva, da je pri prvi seji »Saveza južnih Slavena«, pri kateri se je zahtevalo glasovanje glede njegovega sprejema, bilo glasovanje odloženo, je dr. Smodlaka svojo prijavo odtegnil ter za enkrat ne vstopi v noben klub. V seji »S. j. S.« dne 29. m. m. se je sklenilo, vzeti izstop 4 članov: Ivaniševića, Prodana, Tresiča in Dulibiča na znanje. — Odsek za poslovnik držav. zbora je sprejel predlog poslanca Steinwenderja, da se veljavnost provizoričnega poslovnika državnega zbora podaljša do 31. decembra 1911. Izločena je samo pravica predsednikova poslance izključevati od sej. Odsek je sprejel ta predlog z vsemi glasovi proti glasovom češkega radikalnega poslancu Choca, češkega agrarnega poslanca Bukvaja in Rusina Lewickega. Dr. Kramar, dr. Šusteršič in Šilinger niso bili navzoči. Choc je izjavil, da odklanja predlog za toliko časa, da se tudi Nemcem v češkem in moravskem deželnem zboru onemogoči obstrukcija. Soc. demokratje so glasovali za predlog. Za poročevalca v zbornici je izvoljen dr. Steinwender.

POLOŽAJ NA HRVATSKEM.

Dunajski »Slav. Tagblatt« poroča iz zanesljivega vira, da bo hrv. sabor sklican na 5. dec. h kratkemu zasedanju, v katerem bo ban dr. Tomašič predložil indemitetni predlog, katerega bo moral sprejeti sabor v najkrajšem času. V nasprotnem slučaju bo sabor ali odgođen ali pa razpuščen. Po Zagrebu krožijo tudi vesti, da bo ban dr. Tomašič v slučaju, če mu sabor ne dovoli indemitete, imenovan vladnim komisarjem na Hrvatskem. Ti glasovi hrv. srbske koalicije niso presenetili. Dr. Bogdan Medaković, predsednik bivšega sabora, je izjavil sotrudniku »Az Esta«: »Z banom Tomašičem se ne bomo več pogajali. Na njegovo zadnje pismo koaliciji ne bomo odgovarjali. Od sedaj naprej gremo svojo pot. Hrvatski in srbski narod je na naši strani in če ban desetkrat razpusti sabor, ne bo dobil večine na Hrvatskem.«

OGRSKI DRŽAVNI ZBOR.

V včerajšnji seji je govoril v imenu hrv. delegatov Srb dr. Popović in je zahteval spremembo žel. službene pragmatike v smislu hrv.-ogrske pogodbe, ki pravi, da je službeni jezik na železnica na hrvaškem ozemlju samohrvaški. Napadal je v fulminantnem govoru Khuena zaradi njegovega znanega govora o razmerah na Hrvatskem. Za njim je govoril dr. Hinković hrvaško, proti čemur je ostro nastopil madžarski posl. Gabriel. A grof Khuen in predsednik Berzeviczy sta izjavila, da imajo Hrvati pravico govoriti hrvaški.

V pondeljek, dne 5. decembra 1910
Miklavžev večer v Nar. domu v Celju.

Štajerske novice.

Še občinske volitve v Trbovljah. Čujte, kaj nam poročajo iz Trbovelj! V kompromisno listino za bodoče občinske volitve so sprejeti 3 klerikalci in sicer 2 kmeta in prvi kaplan g. Šribar. Trbovski volilci smo zadovoljni s tem, akoravno bi se pravzaprav tudi brez teh mož lahko v obč. odboru shajalo. Pa kdo ni zadovoljen? Čujte in strmite! Oba mlajša kaplana in vsi njuni podrepmiki. Kaplan zoper kaplana. G. kaplan Šribar jim je baje premalo krščansko-socijalni in klerikalni, kakor tudi oba druga moža. Zato so sklicali v nedeljo nek zaupen sestanek, kamor so poklicali celo generala Benkoviča. Tam naj bi postavili bolj odločne može — kakor so jim baje ti trije »kimavci«. Toda Benkovič jim je iz Celja fige kazal in ga ni bilo — naših mož pa niso pustili na tajni shod. Radi bi videli, kam ti ljudje kopljejo. Ako bi mene vprašali za svet, bi jim sledeče nasvetoval: Kaplana Miklavža postavite — ker bode ravno njegov god — za župana, ker je pravi domačin — pristna trbovska kri, in je tudi drugače veleum. Kaplan Pečnak naj bode blagajničar, da bode nagrade izplačeval iz občinske blagajne. Paznik Božič bode zapisnikar, ker je tako »kunšten«, da je vso pamet v eni žlici pogoltnil, in Zupan st. naj bode občinski ekonom, zato ker zna društvene dome na puč zidati. Če mene ubogate, spoštovani trbovski »privandanci« (po »Straži«), pa vam je zagotovljeno že na tem svetu nebeško veselje — magari od gladu poginete. — Eden, ki vam dobro želi.

Za Jodlbauerjev deželnozbornski mandat splošnega volilnega razreda v Eggenbergu so nemški nacionalci na nekem zaupnem zborovanju sklenili postaviti za kandidata ekspedijenta Južne železnice Janeza Burgstallerja. Socijalni demokrati kandidirajo tudi železniškega uslužbenca Mihaela Kolleggerja.

Miklavžev večer v Gaberljah se vrši v nedeljo dne 4. grudnia v dvorani Sokolskega doma. Začetek ob 5. uri popoldan. Na sporedu je godba, nastop Miklavža z vsem spremstvom, obdaritev otrok itd. Otrokom je samo v spremstvu starišev vstop dovoljen. Ako kdo od slavnega občinstva želi obdaritev iz rok sv. Miklavža, naj se tozadevni darovi vpošljejo pravočasno, dobro zaviti in natančno naslovljeni v Sokolski dom.

drugega in se nista brigala za cel svet. Bilo je med njima toliko sladkosti in toliko nežnega dobrikanja, da je to vzpodbudilo mojstra k dovtipom, ki so bili včasih že rogati.

»Slušita, Vejvarata, ako dasta takole vse iz sebe, kaj pa bo ostalo za poznejši čas? Tudi ta sladkarija škodi, ako je je preveč!«

Tu je Vejvara zardel in Pepica je nabrala usta, kakor da bi bila nejevoljna, toda naglo se je zasmejala in rekla:

»Veš, oče, midva nisva mogla na vaju paziti, kakor ti na naju, midva nisva bila pri tem. Toda — pozneje bode pri naju ravno tako kakor pri tebi in mamici. Pravzaprav pa naju ne smeš vedno gledati. Midva sva svoja rodbina...«

Tu se je smejala teta Katinka, zasmejala se je tudi gospa Kondelikova, toda smeh na njenein licu je kmalu zginil.

Nič novega se ni prigodilo niti na Silvestrovo, ko so se zbrali pri Kondelikovih, niti na Novega leta dan, katerega sta slavila mlada zakonska zopet v svoji hiši. In tako je prišel dan svetih Treh Kraljev.

Ta dan, ki se ima že od nekdaj za zaključek božičnih praznikov, si je pridobila zase gospa Kondelikova, in po sprehodu ob jasnem popoldnevu so se vsi zbrali pri »starih«, tudi teta Katinka.

Pepica se je otročje veselila na ta večer. Na

svete Tri Kralje se vlija vosek ali svinec — pri Kondelikovih je bilo to vedno v navadi. No, Pepica je vlivala vselej, toda hitro na vse pozabila. Topot pa je sklenila, da opravi ta obred s pristojno pozornostjo in da se potruji, da ugame pomen zlitine. To bo njeno prvo vlijanje v zakonu — od tega je mnogo odvisno. Pepica sicer ni bila babjevrna — bila je še preveč mlada za to — toda morda vendar ni ta trikraljeva prorokba samo igrava? Kdo ve! Pazila bo.

In Pepica je hitela, da bi bila večerja kar najpreje končana.

»Pazite, Katinka, da bo po ognju ostalo v peči zadosti žerjavice«, je opominjala že prej deklo v kuhinji. »Ako bi je primanjkovalo, spravite jo skupaj z lopatico — toda še bolje, naložite tja drva. Poiščite ono veliko žlico od lani, pripravite novo ponev in nalijte v njo vode...«

»Danes bomo to izvrstno napravili«, je rekla Katinka tajno. Skočila je k postelji, segla pod zaglavje in je vzela izpod njega malo steklenico s čisto brezbarvno tekočino. »Naj pogledajo!«

»Kaj pa je to?« je vprašala Pepica.

»Blagoslovljena voda!« je zašepetala Katinka zmagoslavno. »Šla sem ponjo k sv. Štefanu — nisem pozabila! Pridene se k vodi v ponev, potem pa bo vse resnica, kar se vlije. Tudi jaz si bom nekaj vlija!«

Bilo je torej vse v redu, toda ko je prišlo slednjič do obreda, se je pokazalo, da se ni nihče spomnil na — svinec. Kje ga torej dobiti!

Samo nekaj časa je trajala zadrega. Teta Katinka je že imela svet.

»Ali ni ostalo tu nekaj Pepičine obleke«, je vprašala tiho gospo Kondelikovo. »Kak životek?«

»Imaš prav«, je odgovorila gospa Kondelikova in je hitela k omari za obleko.

Seveda! Tu je bil nekaj životek ali bluza, katere rob — da bi dobro »stala« — je bil obšit z velikimi svinčnimi gumbi. Teta Katinka je zgrabila škarje in je vneta parala in jemala iz roba bluze svinčna kolesca, velika kakor goldinar. Gospa Kondelikova je izvlekla tudi nekaj svoj stari životek — in spet je bil kup svinčnega »denarja«.

Mojster Kondelik je gledal vse to nenavadno osupel.

»Za božjo voljo, s čim ste vse ženske podložene in podkovane, da bi bile sposobne za ta svet!« je zaklical. »Človek misli, da vidi angelja, pa bi imela cela kompanija vojakov iz njenega svinca zadosti za obrambo!«

»Vidite, Venceljček«, se je upirala mojstru teta Katinka, »kako nežna in zračna bitja smo! S svinčem se nas mora obtežiti, da nas ne bi veter odnesel.«

(Dalje sledi.)

Laški trg. Včeraj je tukaj umrla žena znane- ga veleposestnika g. Matije Resnika. Pogreb bo dne 2. grudna dop. Vrlemu narodnjaku naše so- žalje!

Konkurz. Tukajšnja okrožna sodnija je dovo- lila otvoritev konkurza čez premoženje Matje- vž Pirtošeka, protokoliranega trgovca na Dobrni. De- želnozborski svetnik g. dr. Adolf Roschanz je ime- novan konkurznim komisarjem, g. dr. Anton Bo- žič, odvetnik tukaj, oskrbnikom mase.

Zaročil se je grof Auersperg, nadporočnik 5. dragonskega polka, z gospodično Mici pl. Adamo- vič, hčerko grajščaka pl. Adamoviča v Velenju.

Ukraden sod. V Ljubecnem pri Celju je po- sestniku Janezu Svetecu pred kratkim pekle ukradel iz odprtega škodnja prazen polovnjak. — Sod ima več novih dog, po čem se ga lahko spo- zna. —

Slovensko gledališče v Mariboru. Iz pisarne: Na Miklavževu nedeljo, 4. decembra, se igra baj- na igra »Janko in Metka«. Začetek je ob 4. uri po- poldne. Po igri je nastop Miklavžev s »vijajnim« sprevstvom in obdarovanje otrok. Darila, koleko- vana z narodnim kolkom, naj se izročajo pri hiš- niku v Narodnem domu. Žaljeva darila se ne bodo sprejemala. Dne 11. decembra 1910 je večerna predstava velike zgodovinske igre iz časa prega- njanja kristjanov »V znamenju križa«.

Rajhenburški Sokol priredi dne 5. dec. t. l. Miklavžev večer pri Leskovsku v Rajhenburgu. Nadalje opozarja vsa sosedna društva na svoj l. sokolski ples, ki se vrši dne 6. prosinca 1911.

Iz Ptuja. (Zabavni večer Narodne čitalnice.) v nedeljo dne 27. novembra se je zelo dobro obne- sel. Vse točke zanimivega vsporeda so se izvršile v splošno zadovoljnost dokaj mnogobrojnega ob- činstva. Zlasti je ugajala pred kratkim izšla bur- ka »Mutast muzikant«, ki se je, kolikor nam je znano, sploh prvič na Slovenskem uprizorila na našem odru. Pisatelj Jaka Štoka — že znan po svojih priljubljenih igrah »Trije tički«, »Moč uni- forme«, »Ne kliči vrata!« — razvija v tem najno- vejšem delu zdrav, neprisljen humor. Dovtip sledi dovtip in občinstvo sploh ne pride iz smeha. Da se doseže popoln efekt, je seveda potreba dobrih igralcev. Bile so pa tudi res uloge prav srečno razdeljene. Počasnega Lešnika je izvrstno pogodil naš stari znanec g. Šentjerc. Imel je dobro so- igralko v gđ. Muršičevi, ki je predstavljala nje- govo zabave željno ženo Maro. Gđ. Muršičeva obeta postati prav spretna diletantka. Največ sme- ha je vzbujal nastop »gospodične hišine«, lahko- verne Katrice (gđ. Luknarjeva) in premetenega »mutastega muzikanta« Toneta Lisca (g. Majcen), ki pa ni bil, ko se je pošteno najedel, čisto nič mu- tast, temveč je prav zgovorno pihal Katrici na sr- ce. Oba sta igrala izborna in je splošna želja, da čimprej zopet nastopita. Peter Ozebek (g. Saga- din), zaljubljeni čevljarček, je vzbujal naše usmi- ljenje, ker mu je postala Katrica tako nezvesta. Tudi ta uloga je bila v rokah spretnega igralca, ki jo je prav dobro rešil. — Burka je kakor nalašč spisana za naše manjše odre in jo moremo v upri- zoritev le priporočiti. — Po predstavi je zapel naš baritonist g. dr. Bela Štuhec dva samospeva. Hva- liti petje tega priznanega pevca bi bilo odveč, izra- žamo le željo, da bi nam večkrat dal priliko poslu- šati njegov lep izvežban glas. — Pod spretnim vodstvom g. Zupančiča je nastopil moški zbor na- šega pevskega društva. Četudi se je cela priredite- tev takorekoč improvizirala — brez dolgih vaj in priprav, — se je pelo krasno. Posebno veselje je vzbujal naš domači orkester, ki je izvajal vse toč- ke naravnost umetno. Imeli smo torej lep večer v naši Čitalnici, kateremu bi naj kmalu sledili enaki.

Zapeljivec. Hči poštnega sela Berta P. iz Pekla pri Poljčanah je prišla, stopivša iz šole, v službo Karla Dvoršaka v Trbovlje. Dvoršak se je kmalu sprl z svojo ženo; ko je ta en večer zapustila hišo radi nemira, se je Dvoršak spravil k mladi služkinji in jo zapeljal. Odslej je večkrat zlorabil neizkušeno dekle. Zagovarjati se bo moral pred sodnijo radi zločina zapeljevanja.

Tatinski mesarji. Iz Radgone se poroča: V no- či od 28. m. m. so ukradli neznani tatovi iz svini- skega hleva pos. Rauterja v Klučarovicah 120 kg težko svinjo, jo za hramom okradenega zaklali in čisto pravilno razpravili. Ko so tatovi do konca domesarili, so naložili meso na voz in brez sledu izginili. Še prej pa sta iz hleva, kjer sta bili dve svinji skupaj, vzeli eno in jo zaprli v oni hlev, kjer so eno ukradli.

Zvišanje dnevne plače vojakov. S 1. decem- brom se bode zvišala dnevna plača za moštvo in sicer bode ta sedaj povsod jednaka. Za prostaka je določena dnevna plača 16 v (prej 12), za podde- setnika 24 (20), za desetnika (korporala) 36 (30), za četovodja 48 (40) in za narednika, potem čast- niškega (uradniškega) aspiranta 70 (70) v. Pri dalje službe podčastniških je določena višja plača za korporala 40 v, za četovodja 70 v in za narednika 90 v. Osebe, ki so imele dosedaj že višjo plačo (n. pr. artilerijski korporali 40 v), ostanejo tudi nadalje pri teh plačah. Povišal se bo tudi donesek za za- jutrek od 5 v na 7 v na dan.

Preprečena rubežen. Občinski predstojnik Fr. Rehar v Veliki Pirešici pri Žalcu je imel dne 25. p. m. nalog, rubiti pri posestniku Francu Kosu. Ta je kopal na njivi korenje, ko je zagledal obč. pred- stojnika. Pustil je vse na njivi, bežal domov in se postavil pred hišo z dolgim raznjem v roki. Občin- skemu predstojniku je zakričal: »Kdor se mi pribli- ža, ga prebodem in če pride deset orožnikov in cela

vas, nihče mi ne bo vzel svinje iz hleva.« Zmerjal je predstojnika in ga hotel dejansko napasti.

Sam zažgal. V Rodnem vrhu v ptujskem okra- ju je pogorelo poslopje Gregora Pevca. Stanoval je tamkaj tudi neki prevžitkar Andrej Kočevar. Pe- vec si je dal hišo zavarovati dosti višje kakor je bila vredna ter naznanil Kočevarja kot zažigalca. A dekla je vidla iz kравjega hleva, da je Pevce sam zažgal in je to naznanila orožnikom. Prevžitkar je mogel dokazati svojo nedolžnost, kar se Pevcu ni posrečilo.

Sv. Martin pri Vurberku. V petek dne 25. nov. zjutraj zjutraj je umrl v 67. letu svoje starosti po- sestnik Jakob Poštrak iz Dupliškega vrha. Ranjki je bil priljubljen, kar je pričal mnogoštevilni pogreb.

Društvene vesti.

v Redni občni zbor »Društva slovenskih odvetniških in notarskih uradnikov v Celju« se vrši dne 30. grudna 1910 ob šesti uri zvečer v Plojevi gostilni na Bregu. Dnevni red: 1. Pozdrav predsednika. 2. Poročilo društvenega vodstva: a) tajnikovo, b) blagajnikovo, c) računskih pregledo- valcev. 3. Volitev odbora. 4. Slučajnosti. Ako zbo- rovalci ob 6. uri ne bi bili sklepni, se vrši zbo- rovanje dve uri pozneje pri vsakem številu nav- zočih članov (§ 23 dr. pr.). V Celju dne 29. nov. 1910. Odbor.

v Šostanj. Šaleška čitalnica priredi v nedeljo dne 4. decembra 1910 pri Rajsterju ob pol 8. uri zvečer Miklavžev večer. Na vsporedu so pevske točke, gledališka igra »Prvi ples« in sijajni na- stop Sv. Miklavža za odrasle. Darila se spreje- majo isti dan popoldne in zvečer v mali sobi po- leg dvorane. Vabimo k prav dobri udeležbi in upamo, da nas posetijo tudi iz sosednih krajev. Miklavž bode zelo bogat.

v Ljutomer. Kakor že javljeno, priredita Lju- tomerski CM podružnici Miklavžev večer. Opozar- jamo vse Ljutomeržane na polo, ki bo krožila po Ljutomeru v petek in soboto. Upamo, da bode naši rodoljubi prispevali obilno za obdarovanje ubogih otrok v denarju in drugače. Tudi za velike naj bo Miklavž prav bogat obdarovatelj. Vsak, ki bo dobil kak zavitek, bo plačal za CMD 10 vinarjev.

v I. avstr. zadruga za rejo dirkačev v Lju- tomeru ima dne 8. tm. ob 2. uri popoldne v gostilni g. Kukovca izvanredni občni zbor s sle- dečim sporedom: 1. Pregled računov. 2. Prememba pravil. 3. Slučajnosti. Joško Rajh t. č. nač.

v Podporno društvo Franc Jožefove šole v Ljutomeru ima v nedeljo 4. decembra, po večer- nicah ob 3. uri v šoli svoj redni občni zbor z obi- čajnim vsporedom. Potrudite se vsi udje!

a Iz Ragoznice pri Ptuj. Kmetijsko bralno društvo v Ragoznici pri Ptuj priredi dne 8. grudna t. l. v dvorani »Narodnega doma« v Ptuj gledališko predstavo »Mlinar in njegova hči«. Žaloigra v petih dejanjih. Med odmori svira do- mača godba na lok. Po predstavi prosta zabava z godbo.

a »Slovenski Sokol« v Gradcu priredi 3. de- cembra t. l. v dvorani »zum grünen Anger« Le- onhardstrasse št. 3 Miklavžev večer s sledečim sporedom: a) telovadba, b) nastop Miklavža, c) prosta zabava in ples. Začetek ob 7. uri zvečer. Ako se je mogoče koga pri razpošiljanju vabil pomotoma pregledalo, naj nam oprost. Vabijo se vsi prijatelji »Sokola« k obilni udeležbi. »Slov. Sokol« v Gradcu.

a »Akad. društvo slov. veterinarjev na Dunaju« ima v soboto, 3. grudna ob pol 8. uri zvečer v restavraciji »zum grünen Tor« (poprej Novak) III. Hauptstrasse 45. svoj 3. redni občni zbor z običajnim sporedom. Slovanski gostje dobro došli!

a »Sava« društvo slov. svobodom. akademikov na Dunaju, si je izvolilo za svoj XII. tečaj sle- deči odbor: jur. Ciril Pavlin, predsednik, jur. Ivo Tavčar, podpred., fil. Danilo Lokar, tajnik, med. Miha Pintar, blagajnik, ager. Srečko Lapajne, knjižničar, jur. Jaka Dolinar, gospodar, teh. Rasto Urbančič, arhivar, ager. Evgen Mayer, med. Anton Lavrič, namestnika, jur. Rudolf Salberger, med. Ivan Matko in teh. Ferdo Kranjec pregledniki.

v Društvo »Zvezda« na Dunaju priredi v nedeljo 4. dec. 1910 ob pol 7. uri zvečer v re- stavraciji J. Haindl IV. Favoritenstrasse 54 svoj zabavni večer. Na vsporedu je nastop Miklavža s sprevstvom, zborovo in solopetje in gledališka predstava. Otroci so vstopnine prosti! K prav mno- gobrojni udeležbi vabi odbor.

Druge slov. dežele.

v Železnica Rudolfovo Černometj. Železni- ški minister je odredil politični obhod uameravane železniške proge Rudolfovo Černometj.

v Mornariški poveljnik admiral grof Monte- cucoli se je podal v svrhu inšpiciranja v Trst.

v Dr. Karlin — tržaški škof. Kakor se po- roča iz Ljubljane, je imenovanje kanonika dr. Karlina tržaškim škofom gotovo in je pričakovati v najkrajšem času.

v Maščevanje ljublj. V Trstu so našli vče- raj zjutraj na ulici mrtvega delavca v plinarni, Čednikarja Predpoldan se je javila policiji nje- gova ljubica, italijanska delavka Marija Rossi; iz- povedala je, da je Čednikarja zabolela z nožem v prsi, ker jo je hotel z otrokom zapustiti.

v Nečloveška mati. Pri posestniku Antonu Becu pri Radečah je bila v službi Marija Mežnar. Ko je čutila, da ima poroditi, se je podala na stranišče, kjer je dobila zdravega močnega fantka. A nečloveška mati je prišla fantka za noge in vdarila dvakrat z njim po zidu, da mu je zdro- bila glavo, potem ga je vrgla v stranišče. Krvavi sledovi na zidu so jo izdali; nahaja se že pod ključem.

Naše slovenske gospodinje zahtevajo povsod Kolinsko novo kavino primes ker je to najboljši in edini slovenski izdelek. 617 7

Iz sodne dvorane.

Dve senzačni sodbi — uspeh zagovornikov.

(Izpred ljubljanskega porotnega sodišča.)

Ljubljana, 29. novembra.

Ljubljanska porota je bila danes predmet splošne senzacije. V dveh slučajih priznanega de- janja — oprostitev. Velikanski naval občinstva. Posebno pri dopoldanski razpravi je bilo toliko ljudstva, da vratar ni mogel odpreti vrat od zunaj, morale so se odpreti znotraj iz dvorane. Čudež je bil, da se ni zgodila kaka nesreča, taka silna gneča je bila v trenutku, ko so se odprla vrata v porotno dvorano. Predsednik senata je moral opetovano opominjati na zmernost pri gnetenju mase v dvo- rano. Pri dopoldanski razpravi je sedela na zatož- ni klopi ženska, obtožena uboja moškega. Zato ta- ka privlačna moč za radovedneže. Jera Šavs, ro- jena v Srednji vasi pri Kranju, je obtožena, da je dne 2. okt. t. l. s tovrkačem trikrat udarila s tako silo po delavcu Mikliču, da je le-ta vsled poškodb drugi dan umrl. Slučaj je pravzaprav drama iz za- sebnega življenja. Obtoženka je prišla takoj o iz- stopu iz šole v službo med druge ljudi. Pred 6 leti je nastopila službo kot dekla pri posestniku Fr. Vrhovcu v Šiški pri Ljubljani. Vrhovec, enkrat starejši od obtoženke, je bil oženjen, a je spodil ženo od hiše stran ter začel razmerje s svojo de- klo; iz tega razmerja so izšli tudi otroci. Vrhovec se pa tudi s to žensko ni razumel. Vedno sta bila v prepiru in tepežu, zato sta bila tudi že oba ka- znovana. Tudi jima je sodišče odvzelo otroke, a na prošnjo Vrhovca jima jih je zopet pripustilo v vzgojo. Vrhovec bi se bil rad svoje Jere — obto- žnica jo oficijelno nazivlje priljeznico(?) — znebil, s tem pa Jera ni bila zadovoljna. Tako so bili med njima večni prepiri. Kot hlapec zaposleni delavec Fr. Miklič — splošno opisan kot pijanec in raz- dražljivec — je Jero vedno psoval z najgršimi priimki. Njo je to jezilo in že enkrat mu je dala v odgovor za to — vile, navadno pa ga je nazvala za barabo. Tudi usodepolnega dne, v nedeljo 2. julija t. l., je Miklič Jero grdo opsoval ob priliki, ko se je le-ta pustila česati na pragu. Očital ji je, da ima uši, da se starcu ponuja in več takih ljubeznivosti. To je Jero, ki se je čutila kot gospodinjo užaljeno, tako raztogotilo, da se je najprej od jeze zjokala, potem pa, ko je šel Miklič k gospodarju v sobo po tedensko izplačilo, šla za njim, vzela pri vratih sto- ječi tolkač ter z njim Mikliča napadla od zadej. Dasi so bili v sobi takrat 3 moški, so se je vsi, po- sebno gospodar, tako bali, da se ni nihče upal proti nji. Vrhovec sam prizna, da se je kar tresel pred njo, češ, zdaj bo pa še mene. Napadeni je vse, kar je dobil, lepo in mirno prenesel, šel ven, se podal na pod, tam padel in obležal. Jera pa je, ne zmeh- nivši se zanj, šla v cerkev k maši in šele ko je do- mrov prišla, je zvedela, da je Mikliču slabo. Vrhovec je za to zvedel šele popoldne. Ljudje so Mikliču pomagali, a ker je bil vedno slabši, je gospodar odredil, da so ga prepeljali v bolnico. Tam je dru- go jutro umrl. — Obtoženka prizna skesano de- janje, zagovarja se pa, da ni imela namena ga tako udariti, da tudi ne ve gotovo, če ga je udarila po glavi, misli, da ga je počila le po hrbtu. Zagovor- nik dr. Tominšek je imel težko stališče, a njego- vemu spretnemu zagovoru se ima obtoženka za- hvaliti, da se je zgodilo, česar ni nihče pričakoval: Porotniki so edino glavno vprašanje na uboj v splošno začudenje zanikali in sicer z 9 proti 3 glasom.

Ponarejevalec 5kronskih tolarjev — oproščen.

Druga razprava se je nadaljevala ob 4. pop. To pot je sedel na obtožni klopi Ivan Palko, ro- dom Moravan, zdaj delavec v tvornici g. Jelovška na Vrhniki. Obtožen je ponarejanja 5kronskih to- larjev. Tudi ta slučaj je pravi tip naših socialnih razmer. Palko je nezakonski otrok, brez šole in vzgoje, že od mladega se je brez vodeče roke po- tikal po svetu, nazadnje je bil v Bosni, odkoder ga je njegov brat zvabil na Vrhniko. Pa tu ni dobil takoj dela, predla mu je tesna za preživljenje svo- je rodbine. Naposled je vendarle prišel kot žagar v Jelovškovo tvornico. Zaslužek je bil pičel, navel pa si je od svojega šefa še 60 K za svojega brata. Jelovšek mu je to posojilo odtrgoval pri tedens- kem izplačilu po 5 K tako, da je Palko dobil na- mesto 12 K le 7 K tedenske mezde. In s sedmimi kronami naj človek pri tej draginji preživi sebe, ženo in 2 otroke! In ravno ob tistem času je bila žena zopet noseča, moža je skrbelo, kaj bo. Raz- mišljal je semtertja, kako bi si opomogel in glej, nekoč mu prinese žena neko blago iz prodajalne

ovito v časopis, kjer je stalo črno na belem, kako je nekdo na Ogerskem ponaredil 5kronske tolare. Šinilo mu je v glavo, idi in stori tudi ti tako. In res! Palko je začel »študirati« in konec teh študij je bil model za ponarejo tolare, o katerem so celo modre glave na dunajskem kovinskem zavodu zmajale z — glavo. Cigaretna škatljica, mavec in svinec, takozvani »Lagermetall«, ki se rabi pri žagi, to je bilo vse. In seveda pravi original za ponarejo. Iz tega modela je izšlo 5 novih 5kronskih tolare. V nedeljo 3. julija je skušal »umetnik« v družbi svojega brata ta svoj izum spraviti med svet. Šla sta zgodaj popoldne od gostilne do gostilne, povsod nekaj malega naročila in povsod je plačal Palko s svojim izumom. Pa ni imel sreče. Razen v enem slučaju, so povsod spoznali, da je denar »fovš«. Brat je potem moral plačati s pravim denarjem. O stvari se je seveda začelo govoriti, in ker sta bila povsod, kjer so dobili ponarejeni denar, ta dva brata, je takoj padel sum na današnjega obtoženca. Vršila se je hišna preiskava, kjer se je res našel »model« in nekaj ostankov. Oba so prijeli, brata so po 2 mesecih preiskave izpustili, obdržali so izumitelja samega. Tako naivnega obtoženca menda še ni imela ljubljanska porota. Vse do podrobnosti je mladi mož povedal in se takorekoč sam obtožil. Novi odvetnik dr. Frlan je imel kot ex-offo-zagovornik nevhvaležno nalogo moža spraviti od vsaj enoletnega pribežališča ljudodolcev. Njegov zagovor, kakoršnega še nismo kmalu slišali v tej dvorani in ki je slikal žalostno socialno stran obtoženca in njegovih razmer, je segal do srca nabito polnega avditorija. In uspeh ni izostal. Še bolj kot dopoldne, je vse presenetil izrek porotnikov. Palko je bil oproščen vsake krivde z 10 proti 2 glasom.

Dvojna obsodba na smrt radi umora. (Maribor, 30. nov.) V Vodolu (okraj ptujski), je stanoval 56 letni želar Janez Krepša in 19 letni sin Alojz Krepša. Žena se nahaja radi več zločinov v ženski kaznilnici v Begunjah. Obitelj Krepša je bila sploh na slabem glasu. Vedno so imeli opravka s sodnijami. Tako se je vračal Janez Krepša dne 29. avg. t. l. od ptujske sodnije domov, ob enem 30 letni Franc Šori, želarski sin, 25 letni posestniški sin Alojz Kranjc, oba iz Vodol, in 36 letni želar Anton Hojnik iz Bodkovec. V Pacinjih so slednji trije napadli Krepša, ga natepli in ga potem zasledovali do doma, kjer je moral izročiti Šoriju njegovo suknjo in klobuk, koje je Šori izgubil že prej pri Krepšu povodom nekega napada na njegovem domu. 5. sept. t. l. sta planila v Krepšovo kuhinjo Šori in Kranjc, ter sta zahtevala patrone in druge predmete, ki so se baje nahajali v odvzeti suknji Šorija. Ker jima Krepša tega ni mogel izročiti, sta ga vrgla na tla ter ga obdelavala s toporišči. Potem sta ga vlekla ven v sadovnjak in ga tam zopet pretepla. Ko se ni več gnil, sta ga vrgla čez plot v klanec. Drugo jutro so našli Krepša mrtvega z razbito lobanjo v klanecu. Porotniki so spoznali oba obtoženca Šorija in Kranjca krivim umoru in javnega nasilstva. Radi tega sta bila obsodjena k smrti na vešalih. Obtoženec Hojnik je bil oproščen.

Dnevna kronika.

v Novi guverner v Reki. V četrtek 1. dec. t. l. se bo v Reki vršila inštalacija novega guvernerja grofa Štefana Wickenburga. Kakor znano, je grof Wickenburg že položil prisego v roke ministrskega predsednika.

v Delovni čas v pekovski obrti. Trgovinsko ministerstvo je sklicalo 29. nov. sejo odbora industrijskega in obrtniškega sveta, da se posvetuje o zakonskem načrtu, kojega je stavil soc. demokrat Muchitsch in tov. glede uravnave delavnega časa v pekarnah. Zahteva se uvedba 8-urnega dela v tovarniških pekarnah, prepoved nočnega dela za osebe do 18. leta, veliko omejitev čezdobičnih ur, postavno fiksiranje plačila za čezdobične ure iz predkaz kazenske kompeten e na redna sodišča. Odbor se je izrekel v očigled težke oškodbe pekovskega obrta enoglasno proti projektiranemu zakonskemu načrtu.

v Prepoved vojnega ministra. Vojni minister je prepovedal aktivnim častnikom pristop k društvu za pospeševanje avstrijskih iznajdb.

v Cesarški lovski gradič v plamenu. Včeraj je ogenj vpepelil cesarski lovski gradič v Holicu na Ogrskem. Zgorele so med drugim tudi dragocene lovske trofeje. V gradiču je stanovalo samo nekaj uradnikov in služabništvo.

v Defraudacije. V češkem eksportnem društvu za Češko, Moravsko in Šlezijo so odkrili velika poneverjenja, ki znašajo več ko 10.000 kron. Kriva sta knjigovodja Zaboral in sluga Kririk. Vložila se je že ovadba proti njima. — Iz depozitne blagajne nemške banke v Berlinu se je poneverilo 73.500 mark. Višji blagajnik je aretiran, dva blagajnika sta na begu.

v Jugoslovansko dijaštvo v Pragi za slovensko vseučilišče. Sramotno in poniževalno dejstvo, da slovenski dijak lahko dela izpite in posluša predavanja v vseh drugih jezikih, samo v materinskem ne, prisililo je naše dijaštvo, da se zopet oglasi za svojo staro zahtevo. Razven tega pride sedaj ravno na dnevni red državnega zbora laška univerza. O naši ne govori nihče, ne govori

in ne poteguje se za njo domovina, tudi naši poslanci dosedaj molče. Vlada pa se radi nas ne bo razburjala, ona dela z nami, kar hoče. Kaj čuda tedaj, da ravno v takih obupnih razmerah mladina ponovi sama svoj bojni klic posvojih zahtevah. Akademikna mladina pa je v tem boju osamljena. Ne stoji za njo nobena tuja država, ne stoji za njo niti narod, ne stoji za njo poslanci. Sami smo, sami se bojujemo in sami si hočemo in moramo dobojevati svoje pravice. V tem znamenju se je vršilo v Pragi v soboto manifestacijsko zborovanje jugoslovanskega dijaštva. Vsi mnogoštevilni govorniki so povdarjali, da se mora napraviti konec tem za slovenskega dijak sramotnim razmeram, da mora vlada dati nam, kar nam gre. Zborovanja se je udeležilo do 300 jugoslovanskih akademikov, med njimi hrvatski poslanec g. Fran Supilo. Resolucije so se sprejele iste kakor v Gradcu.

v Bolgarski stambulovisti na zatožni klopi. V pondeljek je bilo zastopnikom bolgarskega narodnega sobranja razdeljeno ogromno izverstje parlamentarne komisije o kraji ministrov iz bivšega stambulovistiškega režima. V tem izvetju so obtoženi bivši ministri: Lazar Pajakov, Ivan Halačev, Nikola Genadijev, Apostolov, Gudev, Panajotov, general Savov. Vsi ti ministri so obtoženi radi protipostavnih dejanj, radi zlorabe in kraje, za kar so v izvetju podani nepobitni dokazi. V tem poročilu se obširno razlaga, kako so posamezni obtoženci materijalno stali, predno so postali ministri, in kako stojijo danes. Tako je Lazar Pajakov, predno je postal finančni minister, ne samo trpel glad, nego je bil tudi čez mero zadolžen. Ko je pa postal minister, je čez nekaj let mogel izplačati dolg 200.000 frankov in še mu je ostalo ogromno bogastvo. Anketna komisija smatra, da se je to moglo zgoditi samo na tak način, da je Pajakov sistematiški ropal državno blagajno in one, ki so po njem imeli posla z državo. Komisija je predložila mnogo dokumentov o njegovih prejšnjih dolgovih in o sedanjem bogastvu. General Savov je bil l. 1902 upravitelj vojne akademije; parlamentarna komisija je predložila eno njegovo pismo iz tistega časa, o katerem toži o svojih slabih materijelnih razmerah in navaja, da ga je beda prisilila celo tako daleč, da je zastavil za 300 levov dragoceno tabatijero, koje je dobil za dar od kneza Roberta Parmanskega. Istega leta je postal general Savov vojni minister; čez pet let se je tako obogatil, da zadnja tri leta večji del biva v inozemstvu, živeč kakor kak knez. Ko se je lani poročila njegova hčer, ji je podaril okrasje kakor kak milijonar. Parlamentarna komisija ne more njegovega obogatitja razlagati drugače kakor z nezakonito zlorabo položaja in krajo državnega denarja. Jednako hitra sprememba v imetnem stanju se je opazila tudi pri ostalih obtoženih ministrih. Dr. Nikola Genadijev je bil do l. 1903 odvetnik v Plovdivu, in kakor kažejo dokumenti, je imel tedaj dolga čez 50.000 dinarjev. A ko je postal minister, se ni samo rešil vseh dolgov, bil je materijelno izborni situiran, ko je zapustil ministrski stolec. Jednak slučaj je bil z Ivanom Halačevom. Kot odvetnik v Plevni se je zadolžil za 70.000 dinarjev in vse mu je bilo že popisano za dolg. Še dandanes se pripovedujejo anekdote, kako se je tisti čas reševal upnikov; danes nima ni pet vinarjev dolga, nego je še zelo bogat človek. Znatno del izvetja zavzema znana škandalozna afera »Charles-Jean«, v kateri sta predsednik in general Savov tako kompromitirana, da ju nikdo ne more smatrati več častnim osebama. Samo v enem slučaju te afere je Račo Petrov sprejel 60.000 dinarjev, a Savov 40.000 na ime provizije od ogrske tvornice, ki je Bolgariji dobavljala streljivo. O tem svedočijo nepobitni dokumenti in svedoki. Celotno izvetje je podkrepjeno z mnogimi dokumenti, pismenimi izjavami in množino svedokov; storilo je močan vtis na narodno sobranje.

v Preiskava proti Vladimiru Vašiču. Iz Belgrada se poroča 27. tm. Preiskava o aferi VI. Vasiča z falzifikiranimi dokumenti je že popolnoma dokončana; Vladimir Vasič pride vsekakor še ta teden pred sodni dvor.

v Bosniške železnice. V Sarajevu se je pred kratkim vršila generalna skupščina industrijalne Zveze. Skupščina je sklenila obrniti se do obeh vlad z memorandumom, da se tračnice na vseh železniških progah v Bosni in Hercegovini preuredijo v normalne, in da se gradi proga Banjaluka-Sarajevo s stikom do novopazarskega Sandžaka, da se tako dobi boljša zveza z Dunajem in Budimpešto. Sklenilo se je tudi, da se za izvedbo teh zahtev hoče pričeti z živahno agitacijo v deželi.

v Največji ogrski samostan zgorel. Največji ogrski fraterski samostan, ki se je nahajal blizu Požuna, je pred kratkim bil žrtva plamena. Zgorel je celi samostanski arhiv, v katerem je bilo mnogo dragocenosti, ravno tako tudi cerkva.

Najnovejša brzojavna in telefonična poročila.

Iz državnega zbora.

Dunaj, 1. dec. Danes je finančni minister obema poslanskima zbornicama na Dunaju in v

Pešti predložil zakonsko osnovo o podaljšanju privilegija avstro-ogrške banke do konca l. 1907. Glede plačevanja v gotovini ni določen noben termin, ampak se prepušča obem legislativam za poznejši čas, tozadevno storiti potrebne sklepe. Poleg te določbe je važna tudi ona, da se zviša svota davkaprostelega kontingenta bankovcev od 400 na 600 milijonov. Tudi se spreminja določba glede participiranja obeh državnih uprav na čistem dobičku banke v tem smislu, da se ta zviša pri 7% presegajoči dividendi od $\frac{2}{3}$ na $\frac{3}{4}$. Tudi se določa, da ima banka na 10 novih krajih ustanoviti podružnice; kraje določi ministerstvo.

Ujeti napadalec.

Atene, 1. dec. Povzročitelj napada na vlak, v katerem se je vozil min. predsednik Venizelos, je že ujet in je tudi že dejanje priznal.

Cesar obiskal danskega kralja.

Dunaj, 1. dec. Cesar Franc Jožef I. je danes obiskal danskega kralja, ki se mudi na Dunaju v najstrožjem inkognito.

Zastrupljenje s plinom.

Dunaj, 1. dec. V sobi dvornega grada, v kateri je stanovalo osebo konjušnic, so našli danes zjutraj tri osebe mrtve. Zastrupljene so bile s svetilnim plinom. Ves trud dvornega zdravnika dr. Gaigerja in rešilne družbe je bil zaman. Izkazalo se je, da se je v nočio dtrgala neka z plinovo cevjo zvezana kavčukova cev.

Klobase

V restavraciji Skalna klet pri Celju se dobijo v petek, soboto in v nedeljo sveže jetrne, krvave in mesene klobase, mrežna pečenka, itd.

Klobase

Tržne cene.

Dunaj, 30. nov. Borza za kmetijske pridelke. Kljub višjim notacijam iz New Jorka se predborza danes otvorila v slabši tendenci, ker pritiskalo nanjo mlo vreme in nezadovoljivi potek efektivne kupčije. Pšenica za 10, rž za 5 v višja.

Budimpešta, 30. nov. Mast. Svinjska mast 165, namizna slanina 142.

Praga, 30. nov. Sladkor. Surovi sladkor K 2070, nova kampanja K 2175. Tendence: mirna, vreme megleno.

Budimpešta, 30. nov. Žitna borza. Pšenica za april K 1094, rž za april K 782, oves za april K 834, kornja za maj K 559. Pšenice se zmerno ponuja in malo kupuje, tendence medla, promet 16 tisoč m. stot., pšenica v efektivu za 5 vin cenejša, ostalo mirno, termini slabši. Vreme hladno.

Trst, 30. nov. Sladkor. Centrifugal pilés prompt K 27 $\frac{1}{2}$ do K 29 $\frac{3}{4}$ za dobavo K 27 $\frac{3}{4}$ do K 29. Tendence mirna.

Budimpešta, 30. nov. Svinjski sejm. Ogrske stare težke 144—146, mlade težke 150—152, mlade srednje 156—160 mlade lahke 162—163 v kg. Zaloga 19.268 komadov.

Jabolka

in sicer **mošance** pošiljam od 10 kg naprej à 26 v kg po poštnem povzetju. Zavoji se postavijo franko na celjski kolodvor ozir. pošto v Vojniku.

D. Bezenšek, Frankolovo pri Celju.

Sukna

in modno blago za obleke
priporoča firma

Karel Kocian

tvornica za sukno, Humpolec Češko. Vzorci franko.